

IESNIEGUMS

**Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisijai
Rīgā, Ūnijas ielā 45,
LV-1039**

2022. gada 14. novembrī

Nr. MZ1-11/2022

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (Regulators) publiskai konsultācijai ar viedokļu iesniegšanas termiņu 2022.gada 14.novembris ir nodevusi [konsultāciju dokumentu par grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos elektroenerģijas ražotājiem](#) (Grozījumi). SIA Mākonis MZ1 kā atjaunojamās elektroenerģijas ražošanas attīstībā Latvijā ieinteresētā puse sniedz viedokli par konsultācijai nodotajiem Grozījumiem.

SIA Mākonis MZ1 piekrīt [Regulatora publiskajā komunikācijā](#) paustajām atziņām par to, ka Baltijas valstīs ir elektroenerģijas ražošanas jaudu deficīts, tādēļ jāveido jaunas jaudas, pēc iespējas samazinot importētu fosilo enerģijas resursu, primāri – dabasgāzes, lomu energoapgādē. Tas nozīmē investīcijas tehnoloģijās, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunīgos un neizsīkstošos enerģijas resursus. Tas sasauca arī ar Eiropas Savienības zaļo kursu, tostarp dalībvalstīm saistošajiem klimatneitralitātes mērķiem, kur būtiska loma ir elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem resursiem. SIA Mākonis MZ1 norāda, lai šos mērķus īstenotu, vienlaikus neaizmirstot par sabalansētu elektroenerģijas tirgus attīstību, kas nodrošina vienlīdzīgus noteikumus visiem tirgus dalībniekiem, ir nepieciešams radīt tādu regulējumu, kas ir investīciju vidi veicinošs. Diemžēl Grozījumi redakcijā, kādu Regulators ir piedāvājis publiskai konsultācijai, SIA Mākonis MZ1 ieskatā nav uzskatāmi par investīciju vidi veicinošiem, tostarp tādiem, kas veicinātu jaunu elektroenerģijas ražotāju ienākšanu Latvijā.

1. SIA Mākonis MZ1 kategoriski iebilst Grozījumu 1.9.punktam, kas paredz papildināt spēkā esošos [sistēmas pieslēguma noteikumus elektroenerģijas ražotājiem](#) ar normām, kas noteic kārtību, kādā maksa par sistēmas jaudas rezervēšanu tiek attiecināta uz tām ražošanas iecerēm, kas jaudas ir rezervējušas pirms Grozījumu stāšanās spēkā. Šāda regulējuma ieviešana investoriem rada būtiskas bažas par nestabilu un neparedzamu regulējošo vidi. Jāņem vērā, ka pie līdzīgas paredzamās investīciju atdeves investori vienmēr izvēlēsies investēt valstī, kur regulējošās vides neskaidrības riski ir zemāki. Pretēji vispārpieņemtai juridiskai praksei, esošie Grozījumi paredz tādus nosacījumus, kas faktiski iestājas ar atpakālejošu datumu. Ražošanas jaudu attīstītājiem, sākotnēji plānojot investīcijas, nebija iespējams rēķināties ar šādām regulējuma izmaiņām, kas paredz papildus finanšu garantiju nepieciešamību, faktiski nozīmējot būtisku

finanšu līdzekļu iesaldēšanu līdz investīciju ietilpīgās elektrostacijas izbūves procesa beigām.

Ironiski Regulators konsultāciju dokumenta pamatojumā norāda, ka tādējādi tiek veicināta tādu jaunu atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas jaudu ieviešana, kuru attīstības plānošana sasniegusi noteiktu briedumu un gatavību reālai īstenošanai. Šajā situācijā praksē ir novērojams pretējais, investīciju projekti, kas ir sasnieguši noteiktu brieduma pakāpi, saskaras ar nepieciešamību mainīt plānotās finanšu plūsmas, ņemot vērā regulējuma straujas izmaiņas. Līdz ar to pēc būtības tas ir jautājums par regulējošās vides brieduma trūkumu un barjeru radīšanu elektroenerģijas ražošanas jaudu attīstībai Latvijā. Vienlaikus Regulators pats atzīst, ka Grozījumi ir saistīti ar papildus finanšu izmaksām elektroenerģijas ražošanas staciju attīstītājiem, Grozījumu 1.5.punktā nosakot ražotājam pienākumu segt visas izmaksas, kas saistītas ar maksas par sistēmas jaudas rezervēšanu nodrošināšanu.

Lai Regulators varētu sabalansēt nobriedušu ražošanas attīstības ieceres īstenošanu ar Regulatoram Elektroenerģijas tirgus likuma pārejas noteikumu 97.punktā uzlikto deleģējumu, būtu jārod risinājums, kas nodrošina regulatīvās vides stabilitāti investoriem un vienlaikus dod iespēju sistēmas operatoram gūt pietiekamu pārlicību par ražošanas jaudu attīstības briedumu. SIA Mākonis MZ1 ieskatā Grozījumiem būtu jāparedz izņēmums attiecībā uz nobriedušām ražošanas attīstības iecerēm, kurām jauda elektroenerģijas sistēmā ir rezervēta pirms Grozījumu stāšanās spēkā un ir veikti noteikti priekšdarbi ražošanas ieceres attīstībai. Šajā gadījumā ar brieduma pakāpi apliecinātiem priekšdarbiem SIA Mākonis MZ1 saprot tādus priekšdarbus, kas paredz ne tikai noteiktu darba stundu ieguldījumu ieceres plānošanai biznesa plāna līmenī, bet arī zināmas finansiālās investīcijas ieceres realizēšanas virzībai. Lai neradītu slogu sistēmas operatoriem, šādām investīcijām būtu jābūt viegli pārbaudāmām. SIA Mākonis MZ1 ieskatā tāda varētu būt, piemēram, būvprojekta virzība būvniecības informācijas sistēmā, kas apliecina, ka ieceres īstenošanai ir veikti priekšdarbi būvprojekta izstrādē. Ņemot vērā, ka esošais regulējums pieļauj abpus piederības robežai nepieciešamo darbu elektroenerģijas pieslēguma sagatavošanai un elektrostacijas izbūvei veikšanu neatkarīgi vienu no otras, būtu jāņem vērā arī apstākļi, ja elektrostacijas izbūve faktiski ir uzsākta pirms elektroenerģijas sistēmas pieslēguma izbūves.

SIA Mākonis MZ1 lūdz Regulatoru papildināt Grozījumus ar regulējumu, kas paredz godprātīgiem elektroenerģijas ražošanas jaudu attīstītājiem, kuri jaudas elektroenerģijas sistēmā ir rezervējuši pirms Grozījumu stāšanās spēkā, paredzēt izņēmumu attiecībā uz maksas par sistēmas jaudas rezervēšanu piemērošanu, ja tie sistēmas operatoram iesniedz ziņas par ieceres realizēšanas virzību būvniecības informācijas sistēmā.

2. SIA Mākonis MZ1 iestājas par vienlīdzīgiem nosacījumiem visiem potenciālajiem tirgus dalībniekiem, tāpēc iebilst pret Grozījumu 28.6.punktā ietverto dalījumu, kādā maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu nodrošina ražotāji, kuru

elektrostacijas ražošanas jauda nepārsniedz piecus megavatus, un ražotāji, kuru elektrostacijas jauda šo sliekšni pārsniedz. Regulatora publicētajā konsultāciju dokumentā trūkst skaidru norāžu par šāda dalījuma nepieciešamības pamatojumu.

SIA Mākonis MZ1 atzinīgi novērtē Regulatora centienus izzināt citu Eiropas Savienības valstu pieredzi saistībā ar pieslēguma jaudas rezervēšanas maksu, atspoguļojot konsultāciju dokumentā Lietuvas un Dānijas pieredzi. Tomēr SIA Mākonis MZ1 vērs Regulatora uzmanību, ka attiecībā uz ražošanas jaudu ieviešanu, lūkojoties investora acīm, svarīgi ņemt vērā aspektu, ka kaimiņos esošajā Igaunijā šāds jaudas rezervēšanas mehānisms neeksistē. Līdz ar to Latvija un Lietuva šajā aspektā mazina konkurētspēju par investīcijām, salīdzinot ar Igauniju.

Ar cieņu,
SIA Mākonis MZ1
Prokūrists

(paraksts)

Mārtiņš Riekstiņš

*šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu